

Zorg voor
ongedocumenteerden:
“Er kan meer dan je
denkt”

Wie zijn wij?

Daan Frehe

ANIOS Neurologie, KCMC Moshi,
Tanzania

Amarylle van Doorn

ANIOS Verloskunde &
Gynaecologie OLVG Amsterdam

Stelling

Ongedocumenteerden hebben alleen recht op acute
zorg

Acute zorg vs medisch noodzakelijke zorg bij blaasontsteking

Scenario 1:

Een ongedocumenteerd persoon wordt weggestuurd bij de huisarts “want geen acute zorg”.

Gevolg: na 1,5 week presentatie op SEH in ziekenhuis met bloedvergiftiging. Opname 4 dagen.

Kosten: +2000 euro (ziekenhuis) + 766 (ambulance) = 2766

Scenario 2

Een ongedocumenteerd persoon wordt geholpen bij de huisarts “want medisch noodzakelijke zorg”.

Gevolg: 10 tabletten nitrofurantoïne en snel herstel

Kosten: 6,20 (medicatie) + 57,60 (passantentarief) = 63,80

Uitdagingen zorg aan ongedocumenteerden

- Weinig kennis bij zorgverleners
- Weinig kennis van Nederlandse zorgsysteem bij patiënten
- Sterk gefragmenteerde hulpverlening
- Veel organisaties die alleen voor specifieke doelgroepen zijn
- Patiëntengroep die moeilijk is om te volgen en registreren
- Taalbarrières
- Angst voor het onbekende (bij zowel patiënt als arts)
- Veel politieke inmenging

Verschillende termen

- Vluchteling: Iemand die gevlucht is uit vrees voor vervolging of geweld en geen bescherming krijgt van de eigen overheid.
- **Vluchtelingenverdrag van de Verenigde Naties** is ondertekend door meer dan 150 landen. Vluchtelingen hebben recht op internationale bescherming. Ze mogen niet worden teruggestuurd naar het land dat ze ontvlucht zijn.

Verschillende termen

- **Migrant:** Iemand die **vrijwillig** een veilig land verlaat. Vaak in de hoop op een beter leven. Bijvoorbeeld voor studie, werk of een buitenlandse partner. Meestal tijdelijk gedocumenteerd.
- **Asielzoeker:** Iemand die gevlucht is heeft het recht om in land van aankomst asiel aan te vragen, een asielzoeker is in afwachting en heeft het recht om in het land te blijven. Asielaanvragen worden in Nederland behandeld door de **Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND)** en begeleid door **Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA)**.
- **Uitgeprocedeerde asielzoeker:** Krijgt geen verblijfsvergunning en moeten weer terug naar hun land van herkomst. Een deel kan niet terug en blijft ongedocumenteerd in Nederland.
- **Stateloze:** Mensen die door geen enkele staat als onderdaan worden beschouwd. Kunnen niks opbouwen.

Verschillende termen

- **Ongedocumenteerden:** Zonder geldige verblijfsvergunning
“Onder hen zijn mensen wier vergunning is verlopen,
uitgeprocedeerde asielzoekers, statelozen die niet kunnen
terugkeren naar het land van geboorte, soms dak & thuislozen etc.
- **Niet of anders verzekerden:** Iedereen die in Nederland woont of
werkt en geen verplichte basisverzekering volgens
zorgverzekeringswet artikel 2 heeft (Dus zowel vrijwillig als
onvrijwillig)

Feiten en cijfers

- Feiten en cijfers over vluchtelingen zorg in Nederland:
- Op 17 maart 72.547 asielzoekers in een opvang van het COA
- Ongeveer 23.000 - 58.000 ongedocumenteerden in Nederland
- Op 3 maart 121.000 Oekraïners geregistreerd in Nederland
- 4 regelingen voor on-/ anders gedocumenteerden
- Tot 10x meer behoefte aan psychische hulp bij jonge vluchtelingen
- 4-5x vaker zwangerschapscomplicaties bij vluchtelingen

Juristiek

- Verblijf zonder geldige documenten is in Nederland geen strafbaar feit.
- Slapen op straat is wel strafbaar maar ongedocumenteerd niet in aanmerking voor onderdak
- Ongedocumenteerden die worden aangetroffen kunnen wel in vreemdelingendetentie worden gezet. Dat mag alleen ter voorbereiding van uitzetting.
- **Wet op de identificatieplicht (WID) 1994**
- **Koppelingswet uit 1998:** Geeft de staat het recht om iedereen die geen geldige verblijfsstatus te weren van sociale voorzieningen, zoals verstrekkingen, voorzieningen, uitkeringen, ontheffingen en vergunningen. Er worden een aantal uitzonderingen gemaakt, waaronder onderwijs en gezondheidszorg. Dit laatste wordt verder omschreven als **medisch noodzakelijke zorg**.
- Vreemdelingen wet 2000 artikel 10.

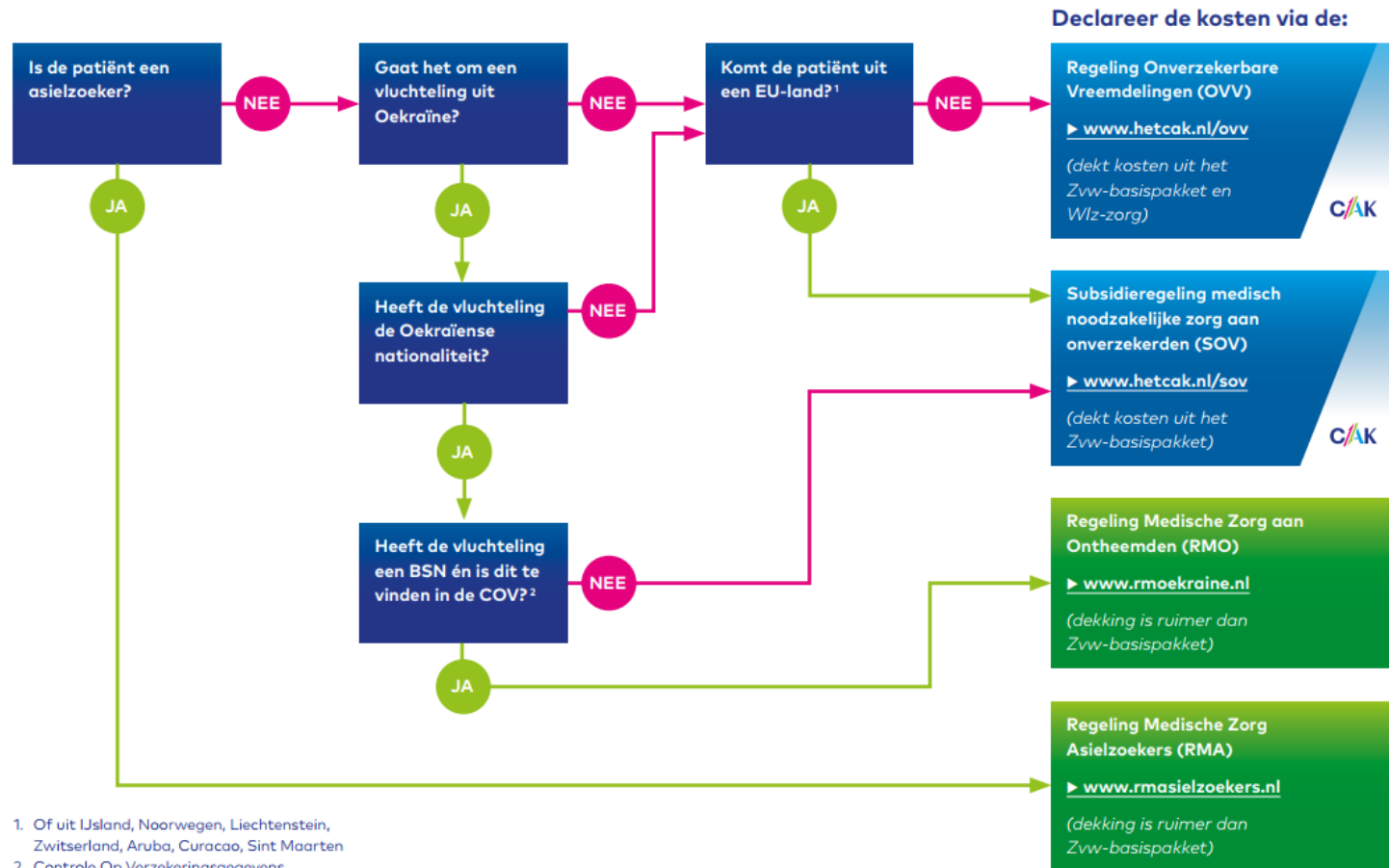
Medisch noodzakelijke zorg

- De commissie-Klazinga (2007) "Dat onderzoek en die behandeling en verpleging die volgens algemeen erkende, medisch-wetenschappelijke overwegingen noodzakelijk zijn." Het is uiteindelijk de arts die bepaalt of in een voorkomend geval sprake is van medisch-noodzakelijke zorg.
- Dat wat een arts noodzakelijk acht mits het binnen het basispakket valt

Gevolg koppelingswet

- Sommige hulpverleners hebben onder invloed van de Koppelingswet de indruk gekregen dat het niet de bedoeling is om ongedocumenteerde te helpen.
- Alleen acute/levensbedreigende zorg.
- Veel artsen en ziekenhuisorganisaties zijn slecht op de hoogte van het recht op medisch-noodzakelijke zorg.
- Terwijl het (mensen)recht op medisch noodzakelijke zorg benadrukt dat de arts de noodzaak van de zorg vaststelt en uitgaat van het vooropstellen van de professionele verantwoordelijkheid.
- **Artikel 1 van de Gedragsregels voor artsen KNMG.**

Ik heb zorg verleend aan iemand zonder zorgverzekering. Via welke regeling kan ik declareren?

Anders verzekerden

Welke groepen anders verzekerden zijn er?

Niet vooraf betalen

- Asielzoekers aangemeld bij het COA **RMA**
- Oekraïense vluchtelingen met BSN-nummer **RMO**
- Arbeids- en studiemigranten met een legale verblijfsstatus **Reguliere verzekering**
- Afwijkende betalers: Gedetineerden **via ministerie van Justitie en Veiligheid**, Militairen **SVZK**, Zeelieden **via agentschap**
- Passanten/ toeristen binnen EU

Wel vooraf betalen

- 'Onverzekerbare vreemdelingen': mensen zonder een verblijfsvergunning, mensen die een aanvraag voor een verblijfsvergunning hebben ingediend, mensen die bezwaar/ beroep hebben ingediend tegen een afwijzende beslissing van een verblijfsvergunning, sinds 4 maart 2024 ook derdelanders uit Oekraïne. **OVV**
- Onverzekerde uit EU-landen (of uit IJsland, Noorwegen, Liechtenstein, Zwitserland, Aruba, Curaçao of Sint-Maarten) of Oekraïners zonder BSN nummer. **SOV**
- Passanten/ toeristen buiten EU
- Gemoedsbezwaarden

Regeling OVV

Gedeeltelijke vergoeding van medisch noodzakelijke zorg:

- meestal 80%
- 100% voor verloskundigen en kraamzorg
- 100% ziekenhuizen indien contract

Declaratie via het CAK middels declaratie of via een contract

Alleen zorg uit het basispakket wordt vergoed

<https://www.hetcak.nl/zakelijk/onverzekerbare-vreemdelingen/>

Declaratie

- Huisartsenzorg
- Paramedici
 - Fysiotherapie
 - Oefentherapie
 - Logopedie
 - Ergotherapie
 - Dieetadvisering
- Ziekenhuiszorg*
- Verloskundigen/ kraamzorg
- Tandheelkundige zorg

Contract

- GGZ
- WLZ- en wijkverpleging
- Ziekenhuiszorg*
- Hulpmiddelen leverancier
- Apotheken
- Ziekenvervoer

https://www.hetcak.nl/zakelijk/onverzekerbare-vreemdelingen/overige-informatie/#item_15340

Welke zorg zit er niet in de OVV regeling?

- Abortus zorg
- Gender zorg
- IVF
- Brillen
- Huishoudelijke hulp
- Tandheeskundige zorg
- Alternatieve geneeswijzen
- Logopedie*
- WLZ, niet in OVV
- Wel in basispakket, niet in OVV
- Wel in basispakket, niet in OVV
- Tenzij ernstige afwijkingen
- WMO
- Aanvullende verzekering
- Aanvullende verzekering
- *Alleen niet mogelijk voor: dyslexie, taalachterstand door een dialect, taalachterstand door een andere moedertaal

Wat voor initiatieven zijn er?

Utrecht

- Stichting STIL
- Toevlucht Utrecht
- Straatkompas Utrecht
- Tussenvoorziening
- Villa Vrede
- SNDVU Seguro
- Aanmeldloket Ongedocumenteerden Utrecht
- Barka
- etc....

Amsterdam

- Johannes Wier stichting
- De Kruispost
- De regenboog groep
- ASKV
- RGOA
- HVO-Querido
- Maya Angelou
- etc...

Landelijk

- Stichting LOS
- Leger des Heils

Hoe kan het ook?

Zwitserland:

- Verplichte zorgverzekering ondanks verblijfsstatus
- 90 duizend ongedocumenteerden (in Nederland: 23 tot 58 duizend), terwijl de Zwitserse bevolking **minder dan 1/2** Nederlandse
- Zorg versoberen ontmoedigt niet, slechts 1,6% ongedocumenteerden reist voor zorg
- Eenvoud voor zowel patiënt als zorgverlener
- Geef iedereen recht op dezelfde zorg
- Aandacht voor begin van de zorgketen

Links + tips

Handige websites, uitleg tolkentelefoon, etc

Algemeen:

<https://www.zorginstituutnederland.nl/Verzekerde+zorg/b/basispakket-zorgverzekeringswet-zvw>
<https://www.huisarts-migrant.nl/>
<https://www.zorgverzekeringslijn.nl/>
<https://www.lhv.nl/thema/huisarts-patient/asielzoekers-en-statushouders/>
<https://www.stichtinglos.nl/>

Ongedocumenteerd:

<https://www.pharos.nl/>
<https://lampion.info/>
<https://www.kruispost.nl/>
<https://www.stil-utrecht.nl/>

Arbeidsmigranten:

<https://vng.nl/kennisbank-naleving/handreiking-en-wegwijzer-zorg-en-welzijn-eu-arbeidsmigranten>